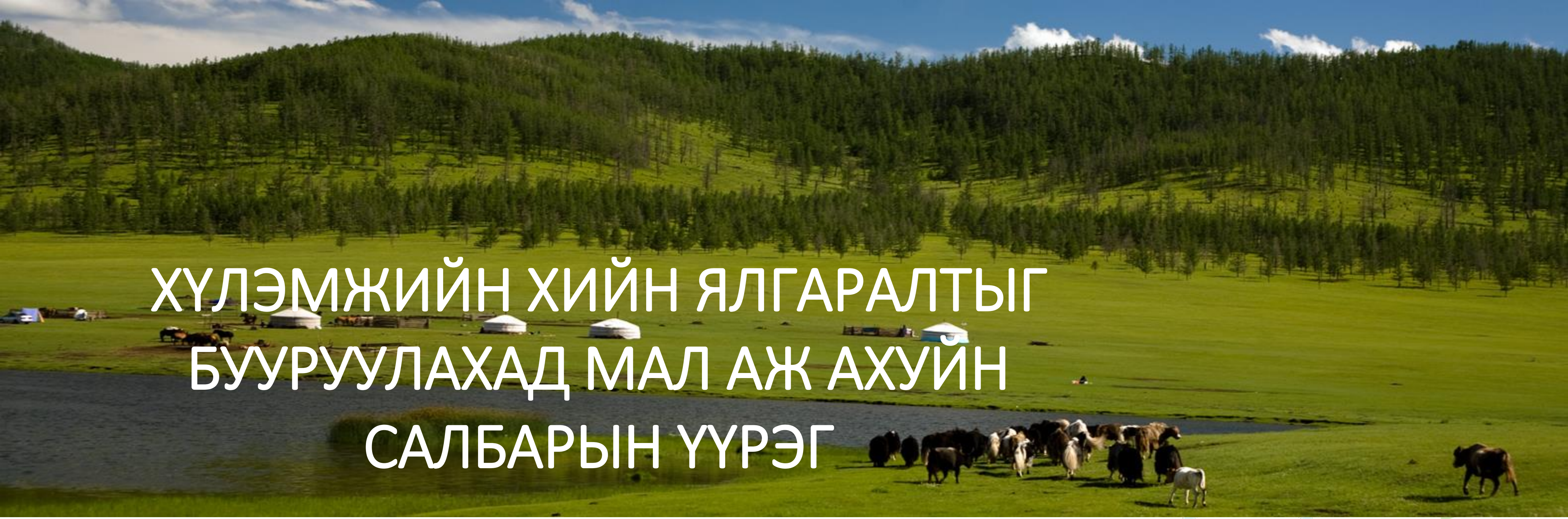

ХҮЛЭМЖИЙН ХИЙН ЯЛГАРАЛТЫГ БУУРУУЛАХАД МАЛ АЖ АХУЙН САЛБАРЫН ҮҮРЭГ

Др. Дамдиндоржийн БАТМӨНХ

Дарга

Мал аж ахуйн хөгжлийн бодлого, зохицуулалтын газар,

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам

Эвэнт: Хамтарсан Кредит Олгох Механизмын чадавхийг бэхжүүлэх семинар

GOVERNMENT OF MONGOLIA

MINISTRY OF FOOD, AGRICULTURE AND LIGHT INDUSTRY

МАЛ АЖ АХУЙН САЛБАРЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

нийт ажиллах хүчний 27 % нь МАА-н салбарт ажилладаг

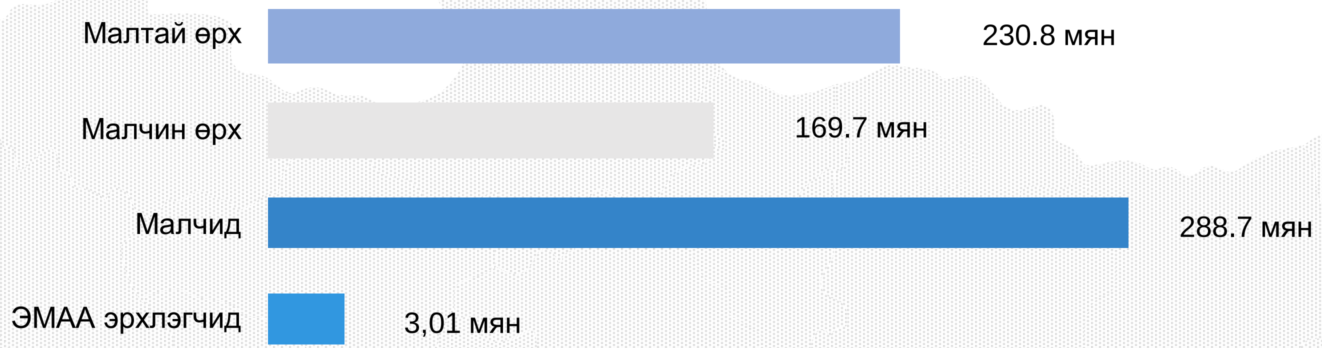

МАА-н салбар 2018 оны эцсийн байдлаар

МАЛ АЖ АХУЙН САЛБАРЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

2018 оны эцсээр 66.46 сая толгой малтай

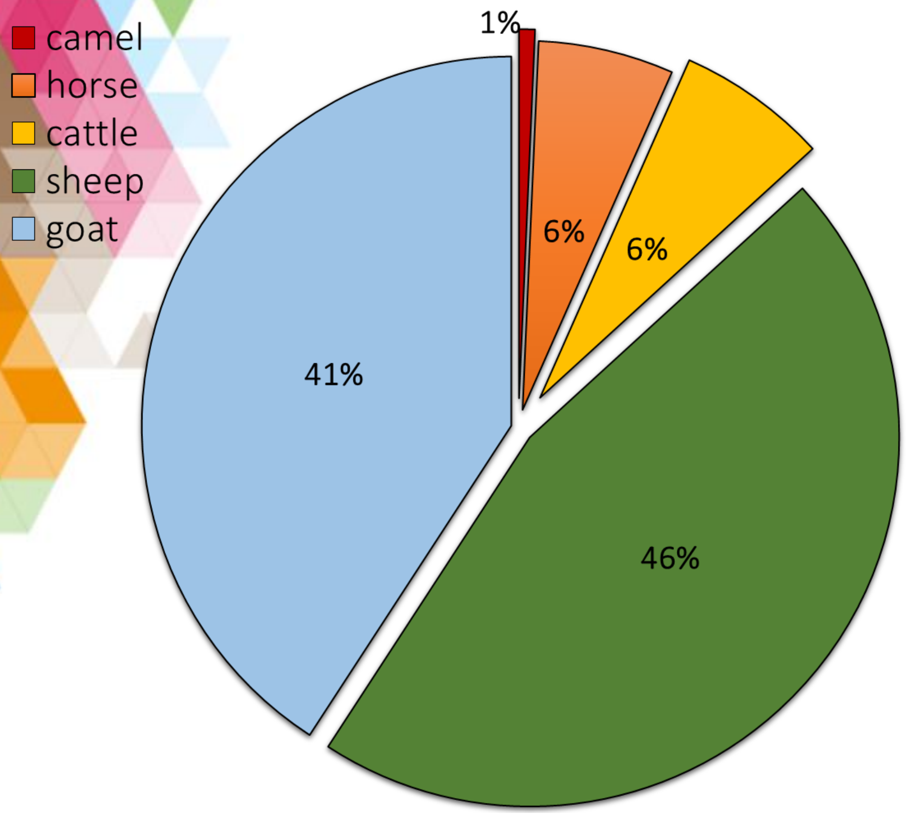

Мал аж ахуйн салбарын түүхий эд, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн нөөц

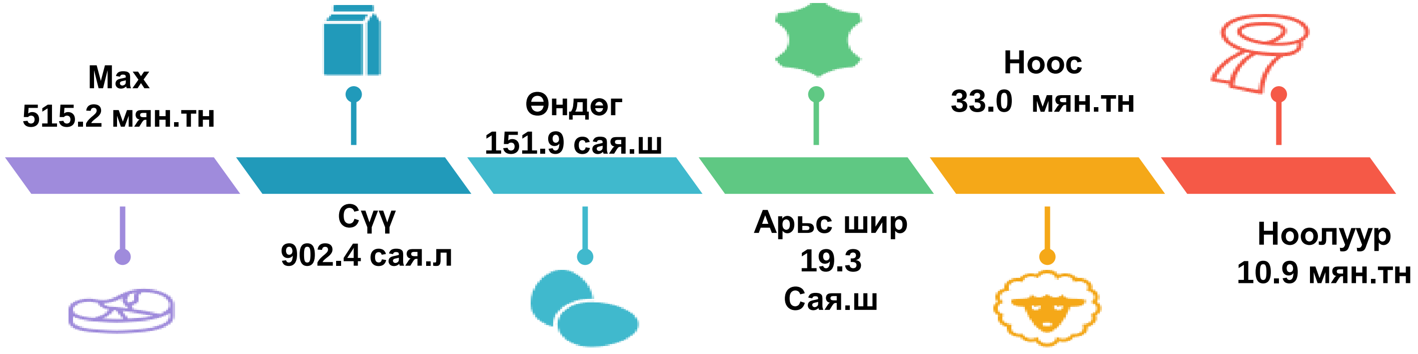

ТУЛГАМДАЖ БУЙ АСУУДАЛ

Байгаль орчны

- Цаг уурын өөрчлөлт (тем & хур тунадас)
- Газар ашиглалт & мал бэлчээрлүүлэлт

→ Байгаль, цаг уурын эрсдэлт нөхцөл

Нийгэм, эдийн засгийн

- Бэлчээр ашиглалтын эрхзүйн орчин (Undargaa & McCarthy, 2016)
- Зах зээлийн буурай хөгжил (Lkhagvadorj et al., 2013; Addison and Brown, 2014)

→ Хөдөөгийн иргэдийн амьжиргааны эмзэг байдал

→ Бэлчээрийн талхагдал

Үзүүлж буй нөлөө

- Хөдөөгийн ядуурлын түвшинг нэмэгдүүлэх
- Бэлчээрийн даац хэтрэлт, газрын доройтол

→ Бэлчээрийн тогтворгүй менежмент

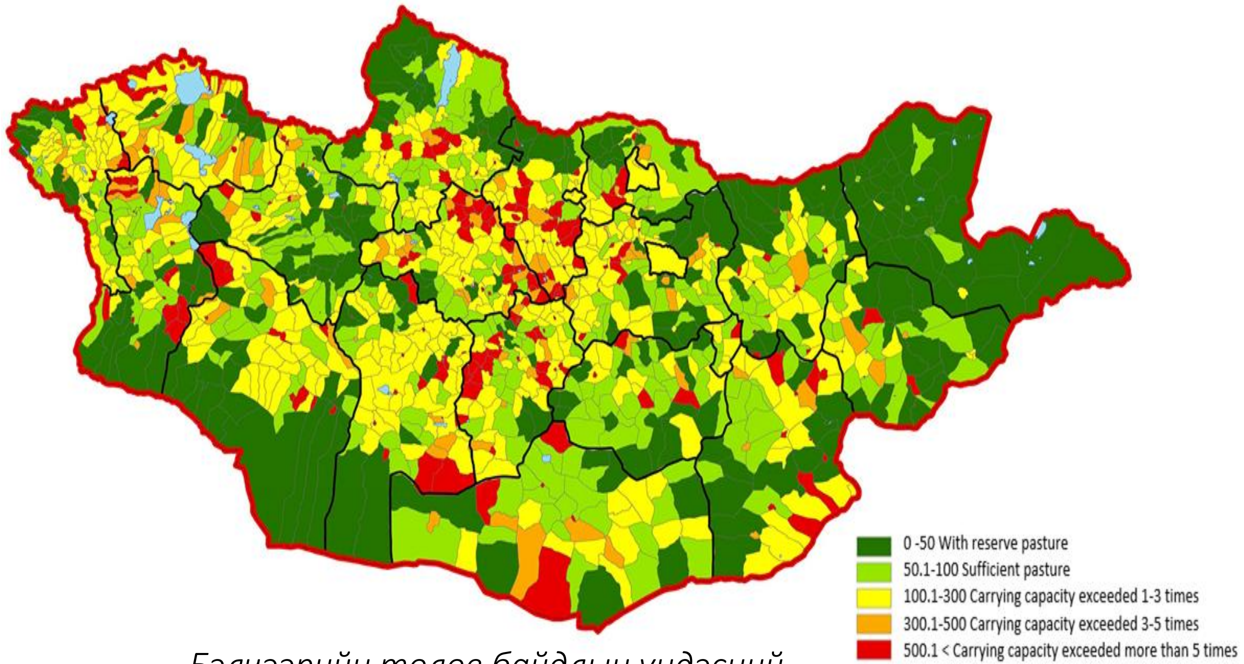

Бэлчээрийн төлөв байдлын үндэсний тайлан, 2017

МАЛ АЖ АХУЙН САЛБАРЫН ГОЛЛОХ ЭРХ ЗҮЙН БАРИМТ

МОНГОЛ УЛСЫН ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ 2030
Уих-ын 2016 оны 19 дүгээр тогтоол

Төрөөс малчдын талаар баримтлах бодлого
УИХ-ын 2009 оны 39-р тогтоол

Монгол мал үндэсний хөтөлбөр
УИХ-ын 2010 оны 23-р тогтоол

Төрөөс хүнс, хөдөө аж ахуйн талаар баримтлах бодлого
УИХ-ын 2015 оны 104-р тогтоол

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажилгааны хөтөлбөр
УИХ-ын 2016 оны 46 дугаар тогтоол

- Шинэ хөдөө сайхан амьдрал аян
- Малын эрүүл мэнд хөтөлбөр
- Эрчимжүүлсэн аж ахуйг төрөлжүүлэн хөгжүүлэх хөтөлбөр
- Ноолуур хөтөлбөр
- Монгол малчин хөтөлбөр
- Бэлчээрийн тухай хууль

ХАА-н салбарын хүлэмжийн хийн ялгарал /ХХЯ/, 1990 – 2014 онд

Салбар	Нүүрс хүчлийн хийн ялгарал жишиг нэгж, мянган тонн, (Gg CO2e)			1990 онтой харьцуулахад
	1990	2014	Эзлэх %	Өсөлтийн %
Эрчим хүч	11,091.14	17,267.79	50.1	55.69
Аж үйлдвэрийн боловсруулалт, ашиглалт	218.66	328.06	1	50.03
Хөдөө аж ахуй – нийт	10,585.30	16,726.98	48.5	58.02
Мал аж ахуй – нийт	*6,485.90*	*9,840.04*	*28.5*	*51.7*
Малын тэжээл боловсруулалтаас	*6,310.67*	*9,588.82*	*27.8*	*51.9*
Малын ялгадсаас	*175.23*	*251.22*	*0.7*	*43.4*
Нүүрсхүчлийн бус ялгарал, газраас	4099.4	6886.94	20.0	68.0
Хог хаягдал	55.62	159.91	0.5	187.49
Нийт (Газар ашиглалт, түүний өөрчлөлт, ойг оруулалгүйгээр)	21,950.73	34,482.73	100	57.09
Газар ашиглалт, түүний өөрчлөлт, ой	-23,024.18	-24,451.93		6.2
Газар ашиглалт, түүний өөрчлөлт, ойг оруулаад	-1073.46	10,030.80		1,034.44

Эх сурвалж: МОНГОЛ УЛСЫН АНХНЫ 2 ЖИЛ ТУТМЫН ТАЙЛАН, 2017

ҮНДСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА НЬ МАЛЫН ТООГ БЭЛЧЭЭРИЙН ДААЦАД НИЙЦҮҮЛЭН ЦӨӨЛӨХ

	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Өнөөгийн нөхцлөөр	**32.7**	66.2	66.5	66.8	67.1	67.5	67.8	68.1	68.5	68.8	69.2	69.5	69.9	70.2	70.2	70.2	70.2	70.2
НҮБ-ын ХХААБ	**32.7**	66.2	51.1	49.6	48.1	46.6	45.2	43.9	42.6	41.3	40.0	38.8	37.7	36.5	35.4	35.4	35.4	35.4
БХХ	**32.7**	66.2	66.5	66.8	67.1	66.6	65.2	63.0	60.0	56.4	53.0	49.8	46.9	44.0	41.4	38.9	36.6	34.4
МАА-н ТХТ	**32.7**	66.2	66.5	64.8	63.2	62.2	61.3	60.3	59.3	58.4	57.5	56.6	55.6	54.9	54.0	53.0	52.4	51.2

Өнөөгийн нөхцөл-малын тооны хойноос хөөцөлдсөн сэтгэлгээ үргэлжилнэ, бодлогын өөрчлөлт гарахгүй, мал жилд 0.5% өснө. Малын тоо суурь он /2010/-с 2 дахин нэмэгдсэн.

НҮБ-ны ХХААБ-н хувилбар малын тоог бэлчээрийн даацад нийцүүлэхийн тулд 2015 оны түвшнээс эхлэн жилд 5%-р бууруулна

Бэлчээрийн хууль хэрэгжвэл /БХХ/ малын тоог жилд 6%-аар бууруулна, 2021 оноос эхлэн жилдээ малчдын 20% хамрагдаж, цаашид 20%-аар нэмэгдэн 2025 он гэхэд хамрагдалт 100%-д хүрнэ. Хамрагдаагүй малчид малаа жилд 0.5% өсгөнө. Суурь онтой ойролцоо очино.

МАА-н Тогтвортой хөгжлийн төлөвлөгөө /ТХТ/, малын тоо 2018 онд 25 сая хонин толгойгоор хэтэрсэн, үүнийг ажмаар бууруулж, 2033 онд оновчтой даац болох 74 сая хонин толгой, 51.2 сая бодит толгой болно.

Цаашид энэ хувилбарыг оновчтой гэж сонгож байгаа

МАА-Н САЛБАРЫН ХҮЛЭМЖИЙН ХИЙГ БУУРУУЛАХ ХУВИЛБАРУУД, ЖИШИГ CO_2, МЯНГАН ТОНН

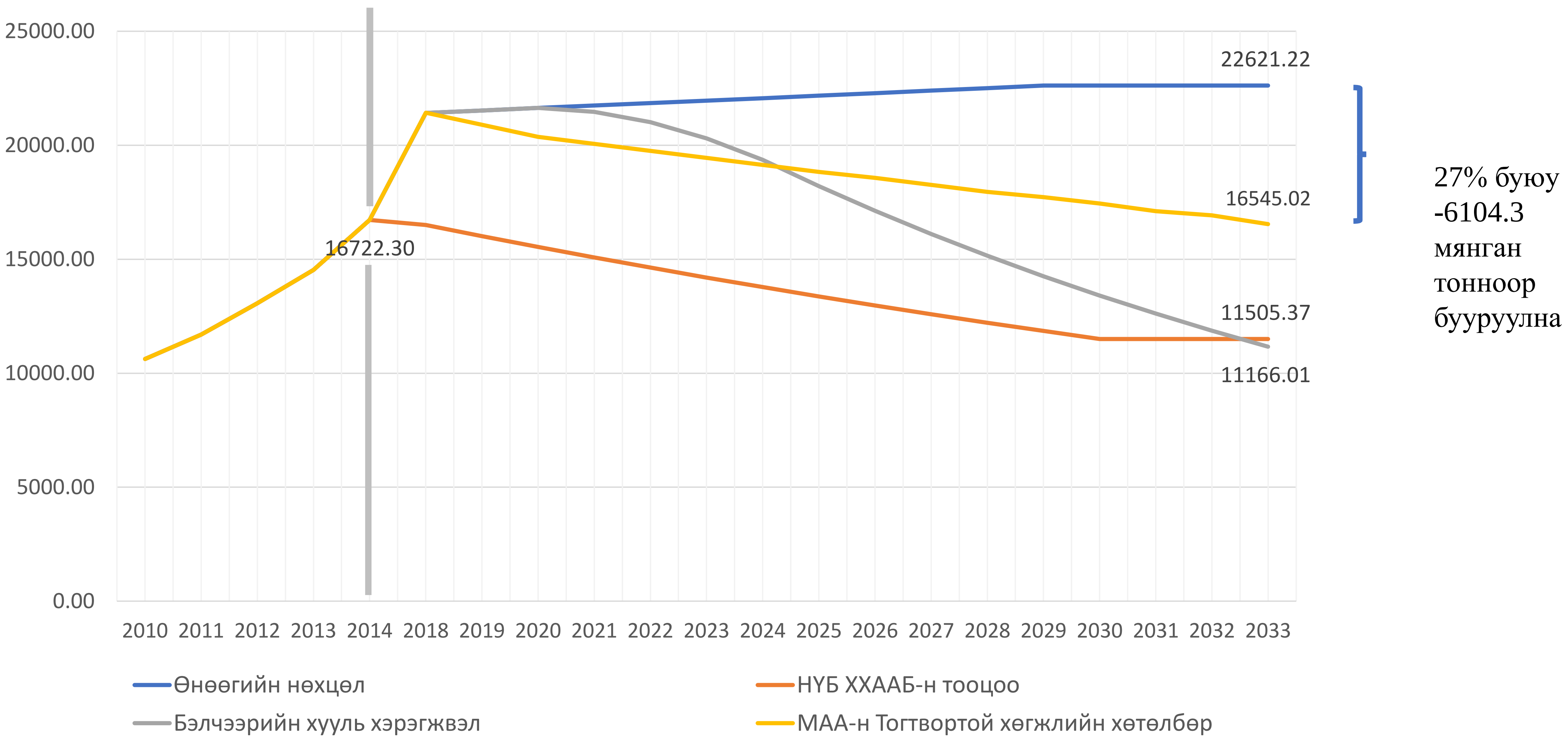

МАА-н Тогтвортой хөгжлийн хөтөлбөр хэрэгжүүлснээр ХАА-н салбарын хүлэмжийн хийг 2033 он гэхэд одоогийн нөхцөл /BAU/-с 27% буюу 6104.3 мянган тонноор бууруулах зорилт тавьж байна.

МАА-Н САЛБАРЫН ХҮЛЭМЖИЙН ХИЙГ БУУРУУЛАХЫН ТУЛД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ САНАЛ

1. Орон нутагт хөрөнгө оруулалт хийх

- Мах боловсруулах жижиг үйлдвэр, цех барьж байгуулах
- Экспортод мах гаргах үйлдвэрийн тоог нэмэгдүүлэх, хөрөнгө оруулалт хийх
- Малын дайвар бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэр цех байгуулах
- Малын гаралтай бүтээгдэхүүн тээвэрлэлтийн боломж, чадавхийг сайжруулах
- Тогтвортой мах нийлүүлэлтийг дэмжих

2. Малчдыг чадавхижуулах

- Нийгмийн эрэлт, хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлж, үр ашигтай, тогтвортой аж ахуй эрхлэх мэдлэгийг түгээх
- Шинэ залуу малчдын дэмжих, малчдын залуу халааг бэлтгэх

3. Нэмүү өртгийн сүлжээг хөгжүүлэх

- Малын гаралтай бүтээгдэхүүнийг зах зээлд борлуулахад хоршооны системийг нэвтрүүлэх

4. **Байгалийн нөөц ашиглалтыг сайжруулах**

- Бэлчээрийн менежментийг төлөвшүүлэх
- Хадлан, тэжээл бэлтгэлд дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлэх

АНХААРАН СОНССОН ТАНД БАЯРЛАЛАА

Livestock development policy, coordination department

+976 51 263247

http://www.mofa.gov.mn